

10 BƯỚC GIÚP CHO HỌC SINH THPT CHỌN ĐÚNG NGÀNH NGHỀ

1. Thấu hiểu bản thân

Một trong những bước đầu tiên và quan trọng nhất trong việc lựa chọn nghề nghiệp là bạn phải xác định rõ điểm mạnh của bản thân. Vì chỉ khi bạn thấu hiểu bản thân có những điểm mạnh gì thì từ đó mới tìm được câu trả lời cho câu hỏi: tôi nên chọn nghề gì trong tương lai.

Điểm mạnh của bạn sẽ giúp xác định được nhóm ngành phù hợp, bởi mỗi nhóm ngành nghề sẽ có một số đặc trưng và thích hợp với những tính cách nhất định. Từ đó, bạn mới dễ dàng đi sâu vào tìm hiểu nghề nghiệp phù hợp nhất.

Vậy làm sao để biết được điểm mạnh của mình? Câu trả lời đầu tiên nên đến từ chính bản thân mỗi người, nghĩa là bạn có thể tự đánh giá. Ngoài ra, bạn có thể nhờ những người thân xung quanh góp ý cho bạn hoặc làm bài Test trên mạng. Dựa trên những cơ sở này bạn sẽ biết điểm mạnh của mình là gì để từ đó xác định được nghề nghiệp trong tương lai.

2. Sở thích và niềm đam mê của bạn là gì?

Ngoài điểm mạnh của bản thân như vừa nêu trên, việc xác định sở thích cũng quan trọng không kém. Vì cho dù làm bất cứ ngành nghề nào, yếu tố “yêu thích” sẽ giúp bạn gắn bó lâu dài với những gì mà mình đã chọn.

Trong suốt giai đoạn phát triển từ lúc bé cho đến khi bạn chạm ngưỡng THPT, chắc chắn sẽ luôn có một sở thích hay niềm đam mê nào đó luôn rực cháy bên trong bạn. Ví dụ như: có người yêu thích nghệ thuật hội họa, có bạn sẽ yêu thích việc nghiên cứu, có bạn lại thích khám phá thực vật... chính những đam mê này sẽ là “kim chỉ nam” cho việc chọn lựa nghề nghiệp của bạn được chuẩn xác hơn.

Học sinh trường THPT Lộc Thành thể hiện năng khiếu văn nghệ

3. Xác định điều kiện bản thân có phù hợp ngành nghề không

3.1. Điều kiện gia đình

Bên cạnh việc đối mặt với việc lựa chọn ngành nghề, kinh tế gia đình cũng là một nỗi lo khác của nhiều bạn trẻ. Do đó, bạn cần cân nhắc điều kiện tài chính một cách nghiêm túc để lựa chọn trường Cao đẳng/Đại học cho phù hợp. Nếu gia đình có điều kiện, bạn có thể đăng ký vào trường quốc tế để trải nghiệm các phương pháp giáo dục chất lượng cao liên kết với nước ngoài.

3.2. Điều kiện bản thân

Sau khi đã xác định các yếu tố trên, bạn cần xác định thêm yếu tố bản thân, nghĩa là năng lực và tính cách bản thân của bạn liệu có phù hợp với môi trường mà bạn đã chọn hay không. Ví dụ: bạn có sở thích đi đến những nơi an tĩnh, tính cách hướng nội, học lực giỏi... thì sẽ không thể nào làm những công việc mang tính chất hướng ngoại như hướng dẫn viên du lịch hoạt ngôn, MC hay các ngành đòi hỏi sự sáng tạo và xê dịch nhiều nơi mà trái lại, những ngành như nhân viên văn phòng, kiểm toán... sẽ phù hợp với bạn hơn.

Ngoài ra, yếu tố sức khỏe cũng nên được cân nhắc, nếu bạn đam mê trở thành Công an, học lực và hạnh kiểm của bạn rất tốt nhưng bạn lại có tiền sử bệnh tim thì nên lựa chọn cho mình một định hướng khác.

4. Xác định phát triển xu hướng nhân lực trong tương lai

Người thành công là người biết nhìn xa trông rộng, do đó khi còn ngồi trên ghế nhà trường, bạn hãy dành thời gian tìm hiểu về ngành mình đã chọn để tránh tình trạng thừa nhân lực trong tương lai. Đồng thời, các bạn cũng nên hạn chế lựa chọn những ngành được dự báo là sẽ hot trong vài năm tới vì sẽ có nhiều người có cùng suy nghĩ với bạn. Việc chạy đua theo các ngành nghề hot sẽ dẫn đến tình trạng ra trường khó xin việc do tỷ lệ cạnh tranh việc làm cao.

Vì vậy, để xác định được xu hướng nghề nghiệp trong thời gian tới, bạn cần biết cách tổng hợp thông tin và đánh giá khách quan từ các cơ quan dự báo uy tín, có căn cứ và số liệu rõ ràng, chính xác nhất.

5. Tìm hiểu về ngành, nghề mình sẽ chọn

Sau khi nắm bắt được xu hướng chung của thị trường việc làm, bạn cần quan tâm đến những tin tức liên quan đến ngành nghề mà mình đã chọn thông qua internet hoặc các diễn đàn, bao gồm: xu hướng phát triển, tỉ lệ cạnh tranh, thu nhập bình quân... để tránh tình trạng lựa chọn những ngành nghề có xu hướng bão hòa hay có nguy cơ biến mất trong tương lai.

Học sinh trường THPT Lộc Thanh tìm hiểu về xu hướng phát triển của ngành mình sẽ chọn

Hiện nay, có không ít trường đại học ra đời những ngành gần giống nhau, gây bối rối cho học sinh, sinh viên trong việc lựa chọn ngành học. Vì vậy, việc tìm hiểu kỹ các ngành trong chuyên ngành mình chọn sẽ giúp bạn có một hướng đi đúng đắn.

Dưới đây là một số câu hỏi sẽ giúp bạn tìm hiểu thông tin ngành nghề sâu hơn:

- Tên nghề bạn chọn và ngành liên quan trong cùng một lĩnh vực.
- Nhu cầu nhân sự của ngành này trên thị trường.
- Những kỹ năng, phẩm chất nào cần có để theo nghề.
- Mục tiêu nghề này là gì.
- Đơn vị, tổ chức nào đang đào tạo ngành này, thời gian, chi phí.
- Đơn vị, doanh nghiệp, tổ chức nào sẽ nhận học viên ngành này.
- Bạn đang có những tố chất, kỹ năng nào phù hợp với nghề.

6. Xây dựng hồ sơ học tập đáp ứng yêu cầu của trường Đại học / ngành học

Sau khi đã xác định nghề nghiệp theo đuổi lâu dài, các bạn học sinh THPT cần lên kế hoạch học tập sát sao và chi tiết để đạt được kết quả tốt nhất. Đồng thời, đừng bỏ lỡ các buổi tham gia hoạt động xã hội, ngoại khóa hay các cuộc thi tài năng nhằm tích lũy thêm kinh nghiệm và kiến thức cho bản thân cũng như “tô điểm” thêm cho hồ sơ học tập của bạn trông thật nổi bật, đáp ứng các tiêu chuẩn đầu vào của trường hoặc ngành nghề mà mình lựa chọn.

Ví dụ: nếu bạn đã định hướng ngành Kiến trúc sư, ngoài việc cố gắng đạt thành tích cao trong các môn chính khóa, bạn nên dành thời gian để học vẽ, tham gia các cuộc thi vẽ tranh,... để có thêm kinh nghiệm thực tế và có nhiều cơ hội cạnh tranh hơn với các thí sinh ứng tuyển khác.

7. Tự trải nghiệm ngành nghề yêu thích

Việc cọ xát thực tế, tự thân trải nghiệm ngành nghề yêu thích bằng cách tham gia các buổi thực hành hướng nghiệp cho học sinh THPT ở trường, ở các câu lạc bộ bên ngoài... sẽ giúp các em có cái nhìn thực tiễn hơn và chính xác hơn về công việc. Từ đó, mỗi học sinh có thể tự đánh giá về mức độ phù hợp của bản thân với ngành nghề đã chọn.

Hiện nay, có không ít chương trình hướng nghiệp do nhà trường tổ chức có mời các doanh nghiệp đến chia sẻ. Đây là cơ hội để học sinh gặp gỡ, giao lưu, lắng nghe và trao đổi với các chuyên gia trong lĩnh vực để mở mang góc nhìn và tư duy của bản thân. Ngoài ra, bạn có thể tham gia “Ngày hội tư vấn tuyển sinh” hàng năm do báo Tuổi Trẻ kết hợp với Bộ GD&ĐT, Bộ LĐ-TB&XH, Sở GD-ĐT Hà Nội, Trường ĐH Bách khoa HN tổ chức để thu thập thêm nhiều kiến thức bổ ích.

Tham gia các hoạt động ngoại khóa, tự trải nghiệm ngành nghề mà mình yêu thích

8. Chuẩn bị thêm phương án khác

Ngoài ngành chính đã xác định, bạn nên có thêm một phương án thứ 2 để phòng trường hợp không mong muốn. Ví dụ như: Bạn chọn ngành Y nhưng lại không đủ điểm đầu vào ngành này thì bạn có thể chuyển xuống ngành Dược với mức điểm thấp hơn.

Có thể thấy việc hướng nghiệp cho học sinh THPT không chỉ đơn giản là chọn ngành nghề mà còn phải trải qua nhiều giai đoạn khác nhau, cân nhắc kỹ càng và đề ra những phương án chủ động từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường cho đến khi đạt được mục tiêu nghề nghiệp.

9. Vượt qua rào cản gia đình

“Cha truyền - con nối” là những định kiến có từ lâu đời tại Việt Nam. Hiện nay, việc hướng cho con cái theo ngành nghề gia đình hoặc theo định hướng ba mẹ vạch sẵn vẫn còn

tồn tại. Mặc dù lời khuyên từ người đi trước là rất đáng trân quý nhưng bạn cần xác định rõ bản thân mình có yêu thích và phù hợp với nghề truyền thống của gia đình hay không. Nếu bạn không có niềm đam mê với định hướng nghề nghiệp mà ba mẹ mong muốn thì nên kiên định với quan điểm của mình. Đồng thời, tìm thời điểm thích hợp để giải thích và trình bày quan điểm cá nhân của mình với ba mẹ để nhận được sự đồng cảm và thấu hiểu từ phía gia đình.

10. Các kỹ năng học sinh cần trang bị

Mỗi ngành nghề sẽ đòi hỏi những kỹ năng khác nhau và mỗi người đều sẽ có những thế mạnh riêng của mình. Vậy làm sao để biết thế mạnh của bạn là gì để từ đó phát triển những kỹ năng phù hợp với đặc trưng nghề nghiệp mà mình lựa chọn?

Bạn có thể thử đi tìm câu trả lời thông qua những câu hỏi sau:

- Tài năng của bạn là gì?
- Bạn tự thấy mình có thế mạnh nào?
- Mọi người xung quanh thường công nhận thế mạnh gì ở bạn?
- Bạn thích thú với những hoạt động nào nhất?
- Những hoạt động nào thúc đẩy tinh thần bạn nhiều nhất?

Ngoài ra, bạn có thể tham gia các bài test để tìm hiểu về bản thân như:

- **Trắc nghiệm tính cách Holland** để khám phá bản thân thuộc nhóm người nào: Enterprising (người dám nghĩ dám làm), Realistic people (người thực tế), Investigative people (người điều tra), Artistic (người làm nghệ thuật), Social people (người xã hội), Conventional (người thông thường).

- **Trắc nghiệm MBTI (Myers-Briggs Type Indicator)** định hướng nghề nghiệp qua tính cách: giúp bạn khám phá bản thân có những tính cách, khả năng và xu hướng gì để đưa ra loại hình nghề nghiệp phù hợp.

- **Trắc nghiệm Big Five (còn gọi là OCEAN)** định hướng nghề nghiệp, tính cách: bài test giúp xác định mức độ biểu hiện của 05 loại tính cách đặc trưng ở con người, bao gồm: tự chủ, hướng ngoại, hòa đồng, sẵn sàng trải nghiệm, bất ổn cảm xúc.

- **Sinh trắc vân tay - Dermatoglyphics Multiple Intelligence Test (DMIT):** phương pháp giúp chỉ ra điểm mạnh điểm yếu của mỗi người và hướng dẫn cải thiện để 2 bán cầu não được phát triển cân bằng.

Tuy nhiên, những bài test này chỉ giúp bạn khám phá một phần nào đó về bản thân, quan trọng nhất vẫn là ở đánh giá từ phía bản thân bạn và từ mọi người xung quanh.

Khám phá những điểm mạnh của bản thân sẽ giúp bạn tiến gần hơn với công việc mơ ước cũng như phát triển kỹ năng mềm cần thiết. Theo thực tế cho thấy, những người thành công thường chỉ vận dụng 25% kỹ năng chuyên môn công việc, còn lại 75% dựa vào những kỹ năng mềm mà họ tích lũy được. Do đó, bạn nên dành thời gian tham gia các khóa học kỹ năng do trường lớp, câu lạc bộ tổ chức giúp bạn có cơ hội học tập, nghiên cứu sâu các kỹ năng, tiến gần hơn với định hướng nghề nghiệp rõ ràng, đúng đắn.

Những điều cần tránh khi định hướng nghề nghiệp

- Chọn nghề nghiệp dựa vào học lực, bỏ qua tiêu chí năng lực và tính cách.
- Không xem trọng vấn đề hướng nghiệp.
- Đặt nặng địa vị xã hội khi chọn ngành nghề, ưu tiên chọn nghề có địa vị cao.
- Đánh giá thấp những ngành học khi ra trường có thu nhập thấp.
- Chọn nghề hot, theo xu hướng và bề nổi, không tìm hiểu kỹ.
- Chọn nghề theo trào lưu với bạn bè.

- Chọn nghề theo sự áp đặt, mong muốn của gia đình trong khi bản thân không có sự đam mê.

Chúc các bạn học sinh có được định hướng nghề nghiệp đúng để có một tương lai tươi sáng./.

BAN TƯ VẤN HỌC ĐƯỜNG TRƯỜNG THPT LỘC THANH